



Monitor verplaatsing coffeeshop Amsterdam-Oost

B. Bieleman

R. Mennes

M. Sijstra

INTRAVAL
Onderzoek en Advies

MONITOR
VERPLAATSING COFFEESHOP
AMSTERDAM-OOST

September 2015

INRAVAL
Groningen-Rotterdam

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdstuk 1 Inleiding	1
1.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen	1
1.2 Onderzoeksopzet	1
1.3 Leeswijzer	2
Hoofdstuk 2 Leefbaarheid	3
2.1 Tevredenheid	3
2.2 Overlast	3
2.3 Onveiligheid	7
2.4 Slachtofferschap	8
Hoofdstuk 3 Conclusies	11
3.1 Leefbaarheid	11
3.2 Ten slotte	12

1. INLEIDING

De gemeente Amsterdam heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven de lokale ervaringen met de verplaatsing van een coffeeshop in het stadsdeel Amsterdam-Oost te volgen. Door de ligging van de coffeeshop was op de oude locatie overlast ontstaan. Het Amsterdamse coffeeshopbeleid biedt in dergelijke situaties de mogelijkheid een coffeeshop te verplaatsen. In november 2013 is deze verplaatsing gerealiseerd. De gemeente wil door het uitvoeren van een monitor inzicht verkrijgen in de ontwikkelingen in de ervaren overlast en de beeldvorming over de coffeeshop op de nieuwe locatie. Op basis van de monitor kunnen de resultaten van de verplaatsing worden nagegaan.

1.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Het verplaatsen van de coffeeshop heeft mogelijk gevolgen voor de omwonenden op de nieuwe locatie. De monitor heeft als doel inzicht te geven in deze gevolgen. Daarom luidt de hoofdvraag als volgt:

Wat zijn de gevolgen van de verplaatsing van de coffeeshop naar de nieuwe locatie voor de leefbaarheid?

Deze hoofdvraag valt uiteen in twee deelvragen:

1. In welke mate ervaren omwonenden rond de nieuwe locatie overlast en in welke mate voelen zij zich (on)veilig?
2. Wat is de aard van de overlast die door omwonenden wordt ervaren en in hoeverre speelt de coffeeshop daarbij een rol?

1.2 Onderzoeksopzet

Om inzicht te krijgen in mogelijke ontwikkelingen in de door omwonenden ervaren overlast en onveiligheidsgevoelens zijn in totaal drie metingen uitgevoerd. Hiervoor zijn verschillende onderzoeksactiviteiten ondernomen (tabel 1.1).

Voorafgaand aan de verplaatsing is in november 2013 de nulmeting uitgevoerd rondom de nieuwe locatie van de coffeeshop. Later die maand is de coffeeshop verplaatst naar de nieuwe locatie. In mei 2014 is de eerste vervolgmeting verricht. Een jaar later (mei 2015) is de tweede vervolgmeting uitgevoerd.

In alle metingen zijn enquêtes afgenomen onder de direct omwonenden van de nieuwe locatie van de coffeeshop, terwijl eveneens op verschillende dagen (zowel weekdays als weekenddagen) en tijdstippen (van ochtend tot en met avond) observaties en

tellingen zijn uitgevoerd. Ook zijn politiecijfers over zowel de oude als nieuwe locatie verzameld en geanalyseerd.

Tabel 1.1 Onderzoeksactiviteiten per meting

Periode	Meting	Onderzoeksactiviteiten (aantal)
November 2013	Nulmeting	- Enquêtes onder omwonenden (30) - Observaties en tellingen (22) - Politiecijfers
Mei 2014	Eerste vervolgmeting	- Enquêtes onder omwonenden (25) - Observaties en tellingen (25) - Politiecijfers
Mei 2015	Tweede vervolgmeting	- Enquêtes onder omwonenden (19) - Observaties en tellingen (30) - Politiecijfers

Achtergrondkenmerken omwonenden

Onder de omwonenden die aan de enquête hebben meegedaan zijn bij de nul- en tweede vervolgmeting ongeveer evenveel mannen als vrouwen. In de nulmeting is 53% van de ondervraagde omwonenden man, terwijl in de tweede vervolgmeting 47% man is. In de eerste vervolgmeting is het percentage mannen hoger, namelijk 59%. De gemiddelde leeftijd ligt in alle drie metingen op begin 40 jaar. De jongste respondent is 20 jaar oud, terwijl de oudste respondent 90 jaar oud is. Het grootste deel van de omwonenden heeft een afgeronde HBO- of WO-opleiding (respectievelijk 57%, 62% en 47% in de opeenvolgende metingen). Verder heeft 54% betaald werk, studeert 16% en is 13% met pensioen. 65% van de omwonenden woont in een huurhuis.

De omwonenden zijn overwegend positief over coffeeshops en het gebruik van hasj en wiet. Op een schaal van één tot tien - waarbij één staat voor een zeer negatieve houding en tien voor een zeer positieve houding - waarden zij coffeeshops met bijna een acht. Het gebruik van hasj en wiet en de gebruikers van cannabis scoren op dezelfde schaal zo rond de zeven. Van de omwonenden blijkt 79% zelf ook softdrugs te gebruiken of te hebben gebruikt.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk twee geven we een beschrijving van de ontwikkelingen in de leefbaarheid op de nieuwe locatie van de coffeeshop. Daarbij gaan we in op de ervaren overlast en onveiligheidsgevoelens van omwonenden en slachtofferschap van criminaliteit. In het derde en laatste hoofdstuk worden puntsgewijs de belangrijkste conclusies vermeld.

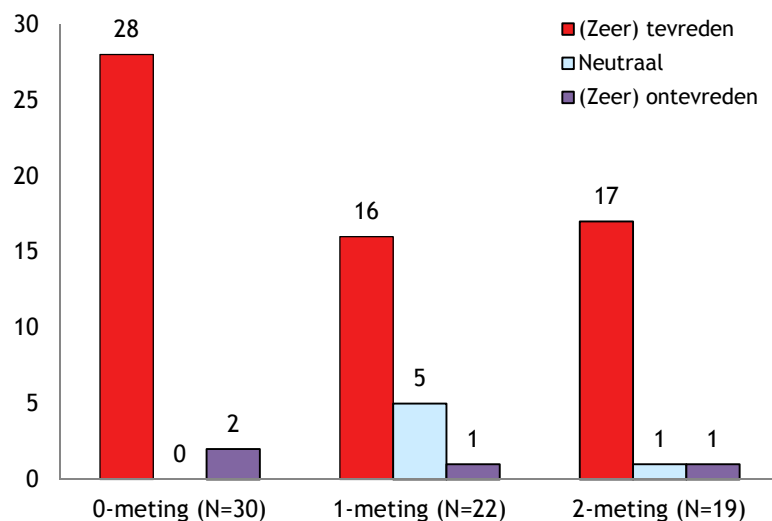
2. LEEFBAARHEID

In dit hoofdstuk gaan we in op de leefbaarheid op de nieuwe locatie van de verplaatste coffeeshop. We geven een beschrijving van de ontwikkelingen in aard en omvang van de door omwonenden ervaren overlast en onveiligheid en behandelen slachtofferschap van criminaliteit.

2.1 Tevredenheid

Voor alle metingen geldt dat de meeste bewoners (zeer) tevreden zijn over het wonen in de buurt. Het gaat in de drie opeenvolgende metingen om respectievelijk 28 (van de 30), 16 (van de 22) en 17 (van de 19) bewoners (figuur 2.1). Het gemiddelde rapportcijfer dat de omwonenden voor de buurt geven is een 7,0 in de nulmeting, een 7,1 in de eerste vervolgmeting en een 7,4 in de tweede vervolgmeting.

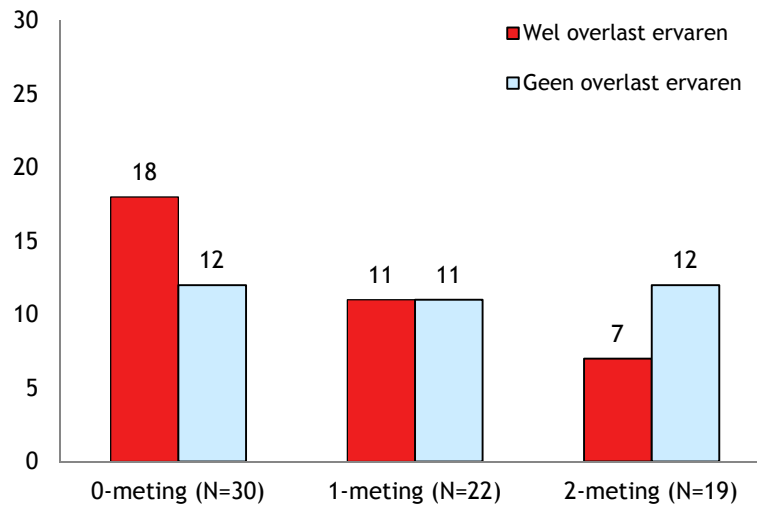
Figuur 2.1 Aantal bewoners dat (zeer) (on)tevreden is over het wonen in de buurt



2.2 Overlast

Het aantal omwonenden dat overlast ervaart neemt af in de drie opeenvolgende metingen. Van de 30 omwonenden die bij de nulmeting zijn geënquêteerd - als de coffeeshop nog niet is gevestigd - hebben 18 in het afgelopen half jaar overlast in de directe woonomgeving ervaren (figuur 2.2). Bij de eerste vervolgmeting zijn dit er 11 van de 22, terwijl het tijdens de tweede vervolgmeting om zeven van de 19 omwonenden gaat.

Figuur 2.2 Aantal bewoners dat in de afgelopen zes maanden wel of geen overlast heeft ervaren in de directe woonomgeving



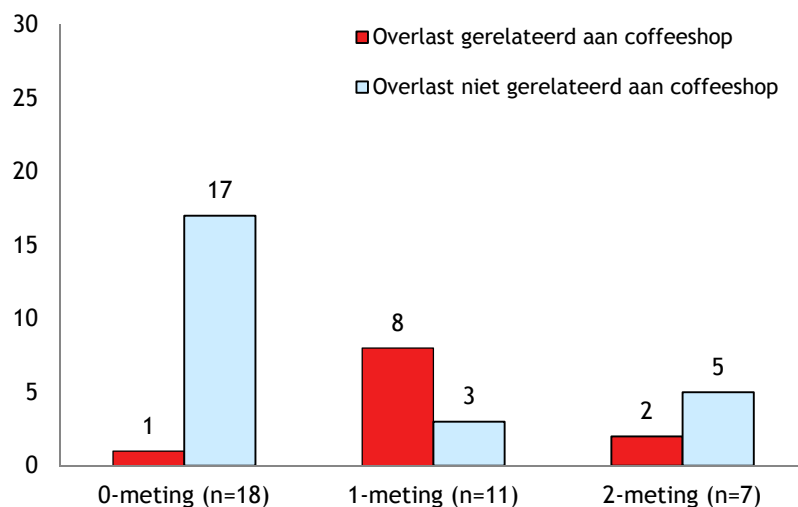
Spontaan genoemd

Aan de bewoners die aangeven overlast te ervaren hebben we gevraagd wat de aard van de overlast is. Bij de nulmeting noemen zij spontaan voornamelijk (diverse vormen van) geluidsoverlast. Deze geluidsoverlast is met name afkomstig van burens en dronken mensen die op straat lopen, terwijl één van de 18 omwonenden overlast ervaart van de bouwwerkzaamheden aan de coffeeshop (figuur 2.3).

Bij de eerste vervolgmeting wordt met name de coffeeshop als bron van overlast genoemd. Van de 11 omwonenden die overlast ervaren relateren acht de overlast aan de coffeeshop die dan zes maanden gevestigd is op de nieuwe locatie. Volgens deze omwonenden veroorzaken de bezoekers van de coffeeshop parkeer- en verkeersoerlast, gooien zij rommel op straat en veroorzaken zij geluids- en stankoverlast. Enkele respondenten geven expliciet aan dat de overlast vooral te wijten is aan de coffeeshopbezoekers en niet aan de coffeeshopeigenaar. De coffeeshopeigenaar spant zich volgens hen zichtbaar in om geen overlast te veroorzaken. Zo heeft hij onder meer een portier aangesteld om het parkeren rondom de coffeeshop in goede banen te leiden, hetgeen wordt gewaardeerd door de bewoners.

Het aantal bewoners dat de coffeeshop als bron van overlast noemt is in de tweede vervolgmeting lager dan in de eerste vervolgmeting en is weer vergelijkbaar met de nulmeting. Van de zeven omwonenden die dan aangeven overlast te hebben ervaren noemen twee spontaan de coffeeshop als bron van de overlast. Deze twee omwonenden noemen rommel op straat, geluidsoverlast en parkeer- en verkeersoerlast. Ook bij de tweede vervolgmeting is door respondenten regelmatig de opmerking gemaakt dat de coffeeshopeigenaar zich inspant om te zorgen dat de bezoekers van de coffeeshop geen overlast veroorzaken.

Figuur 2.3 Aantal bewoners dat de ervaren overlast al dan niet relateert aan de coffeeshop



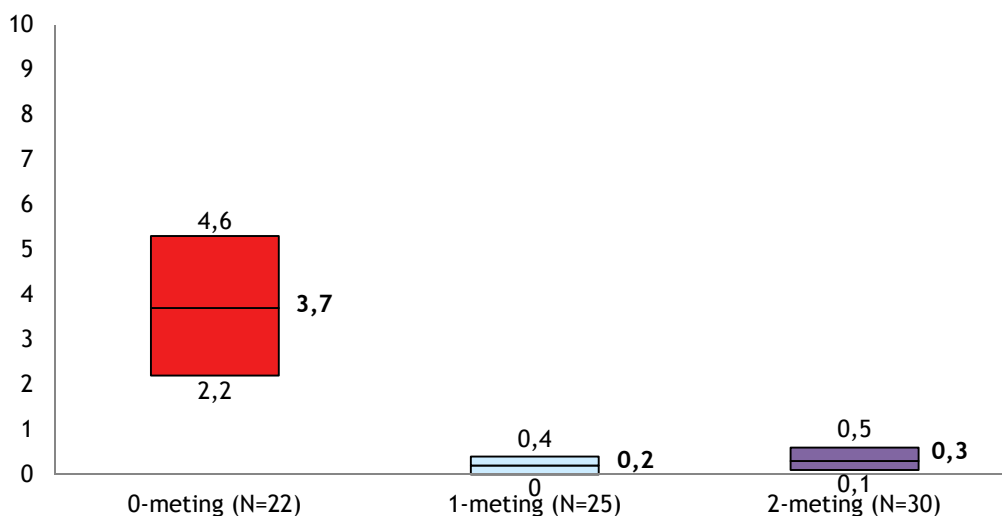
Observaties

Rondom de nieuwe locatie van de coffeeshop zijn op verschillende dagen en tijdstippen observaties uitgevoerd, waarbij onder andere is gelet op het aantal rondhangende personen en verschillende vormen van potentieel overlastgevend gedrag.

Rondhangende personen

Het aantal rondhangende personen op de nieuwe locatie van de coffeeshop is in de eerste en tweede vervolgmeting afgenomen ten opzichte van de nulmeting. In de nulmeting ligt het gemiddelde op 3,7, terwijl het gemiddelde in de beide vervolgmetingen respectievelijk 0,2 en 0,3 bedraagt (figuur 2.4). Deze afname is mogelijk te verklaren doordat de coffeeshopeigenaar een portier heeft aangesteld.

Figuur 2.4 Gemiddeld aantal rondhangende personen per observatie op de nieuwe locatie van de coffeeshop met bijbehorende betrouwbaarheidsmarges



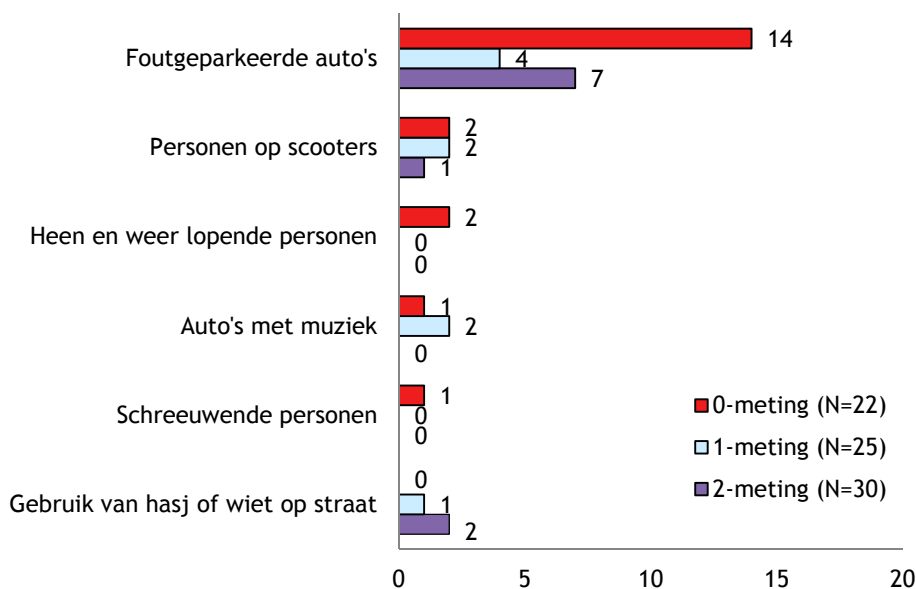
Potentieel overlastgevend gedrag

Het aantal foutgeparkeerde auto's blijkt te zijn afgenomen. Tijdens de nulmeting is 14 keer een foutgeparkeerde auto geobserveerd, terwijl in de eerste en tweede vervolgmeting respectievelijk vier en zeven keer een auto fout geparkeerd stond (figuur 2.5). Het zijn in alle drie metingen zowel klanten van de coffeeshop als personen die de coffeeshop niet bezoeken die hun auto foutparkeren. Ook deze afname kan mogelijk worden verklaard door het werk van de portier die automobilisten aanspreekt op hun verkeer- en parkeergedrag.

Andere vormen van potentieel overlastgevend gedrag doen zich veel minder voor en blijken ook minder vaak te zijn waargenomen bij de tweede vervolgmeting dan bij de nulmeting. Het gaat dan om rondhangende personen op scooters, heen- en weer lopende personen, en schreeuwende personen. Het afspelen van luide muziek door automobilisten is in de nul- en eerste vervolgmeting respectievelijk één en twee keer waargenomen en geen enkele keer in de tweede vervolgmeting.

Het gebruik van wiet of hasj op straat is bij de nulmeting niet geconstateerd, terwijl bij de eerste en tweede vervolgmeting respectievelijk één en twee keer is waargenomen dat een persoon op straat aan het blowen was. In alle drie metingen is geen enkele keer waargenomen dat er sprake was van: ruziemakende personen; voorbijgangers die worden aangesproken (verbaal of non-verbaal); en drugshandel op straat.

Figuur 2.5 Aantal observaties waarin verschillende vormen van potentieel overlastgevend gedrag is waargenomen

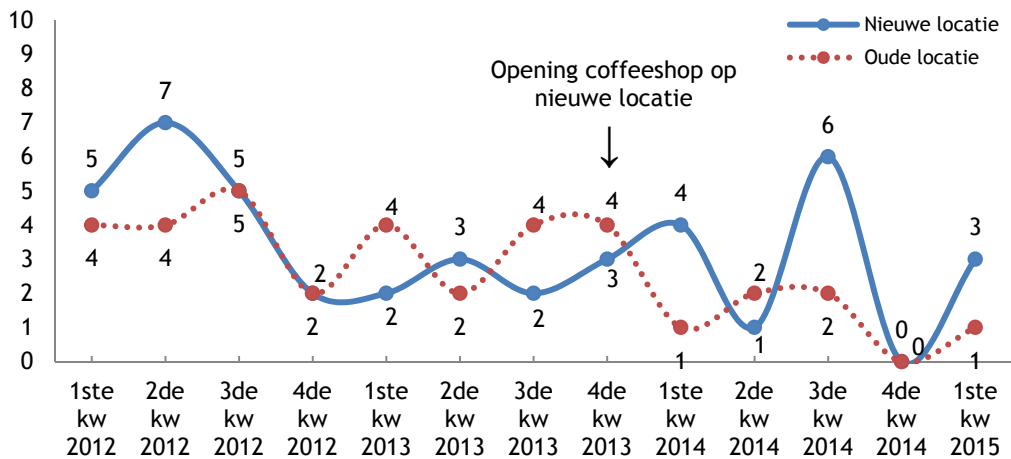


Politie cijfers overlast

Bij de politie zijn gegevens opgevraagd over het aantal geregistreerde gevallen van overlast rond de nieuwe en oude locatie van de coffeeshop. Het gaat hierbij om overlast van jongeren, geluid, personen, drugs, alcohol, conflicten, hinderlijk gedrag bij gebouwen, wildplassen, ordeverstoring en overlast van horeca. In figuur 2.6 worden de aantallen schematisch weergegeven per kwartaal. Daarbij is het van belang

te weten dat de coffeeshop op de nieuwe locatie is geopend in het vierde kwartaal van 2013. Op de oude locatie is er sprake van een dalende trend, terwijl we voor de nieuwe locatie schommelingen in het patroon zien. We zien met name in het eerste en derde kwartaal van 2014 dat het aantal gevallen op de nieuwe locatie hoger is dan op de oude locatie. Dit was overigens ook al het geval in het tweede kwartaal van 2012 toen de coffeeshop daar nog niet was gevestigd.

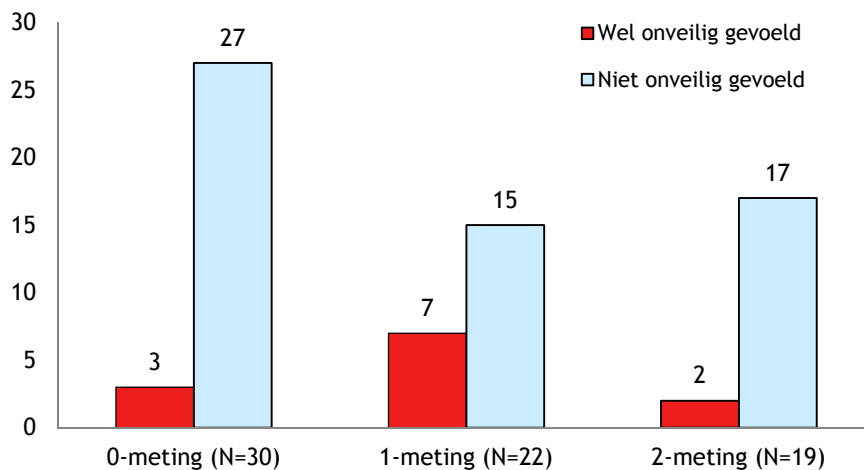
Figuur 2.6 Aantal bij de politie bekende gevallen van overlast op de nieuwe en oude locatie van de coffeeshop per kwartaal



2.3 Onveiligheid

In de nulmeting voelen drie van de 30 omwonenden zich wel eens onveilig in de directe woonomgeving (figuur 2.7). Bij de eerste vervolgmeting voelen meer omwonenden zich onveilig, namelijk zeven van de 22. Bij de tweede vervolgmeting is het aantal weer gedaald naar het niveau van de nulmeting: dan voelen twee van de 19 omwonenden zich wel eens onveilig.

Figuur 2.7 Aantal bewoners dat zich in het afgelopen half jaar wel of niet onveilig heeft gevoeld in de directe woonomgeving



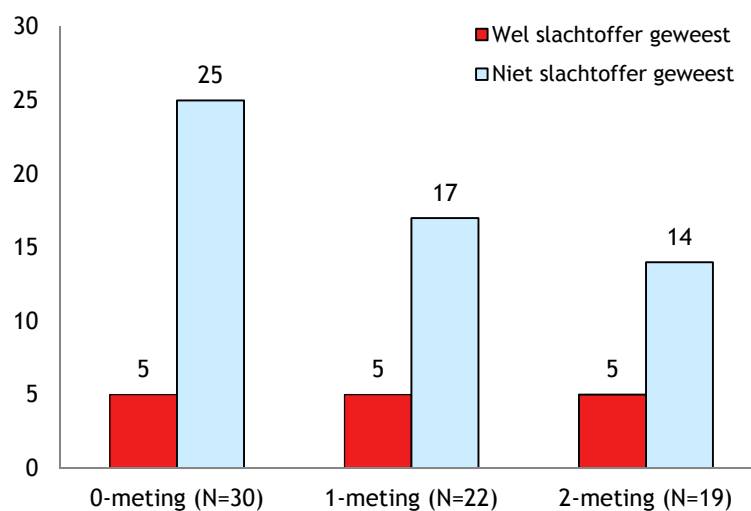
Als we vragen hoe vaak het voorkomt dat deze omwonenden zich wel eens onveilig voelen geven de meeste aan dat dit zelden of soms het geval is. Slechts een enkeling voelt zich regelmatig onveilig in de directe woonomgeving. Geen enkele omwonende geeft aan zich vaak of altijd onveilig te voelen.

2.4 Slachtofferschap

Na opening van de coffeeshop is er niets veranderd in het aantal bewoners dat slachtoffer is geweest van een misdrijf. Omwonenden van de coffeeshop is gevraagd of ze in de afgelopen zes maanden slachtoffer zijn geweest van diefstal, inbraak, vernieling of een geweldsmisdrijf. In alle drie metingen geven vijf omwonenden aan dat zij slachtoffer zijn geweest (figuur 2.8).

Het gaat in de nulmeting met name om diefstal en vernieling van de fiets van omwonenden. Drie omwonenden geven dit dan aan. De andere twee omwonenden noemen een overval op hun onderneming en een geval van bedreiging met geweld. Bij de eerste vervolgmeting noemen twee van de vijf bewoners de vernieling van hun auto als zijnde het misdrijf waarvan zij slachtoffer zijn geweest. Wederom worden fietsendiefstal en een geval van bedreiging met geweld genoemd. Ook is de woning van een bewoner bespoten met graffiti. Bij de tweede vervolgmeting noemen drie van de vijf bewoners vernieling. De andere twee zijn slachtoffer geweest van woninginbraak en fietsendiefstal.

Figuur 2.8 Aantal bewoners dat in het afgelopen half jaar wel of niet slachtoffer is geweest van criminaliteit in de directe woonomgeving

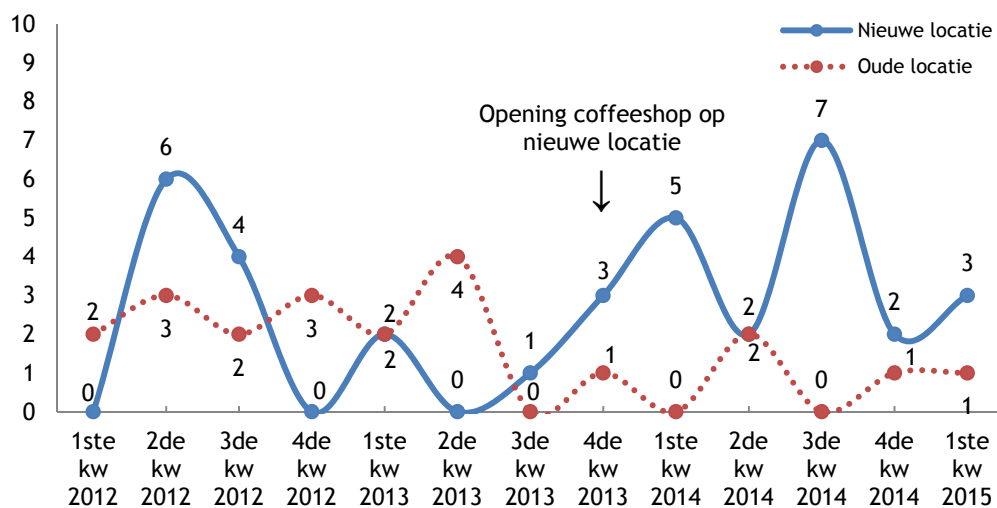


Politiecijfers slachtofferschap

Bij de politie zijn eveneens gegevens opgevraagd over het aantal geregistreerde misdrijven rond de nieuwe en oude locatie van de coffeeshop. Het gaat om inbraak, bedreiging, mishandeling, straatroof en vernieling c.q. zaakbeschadiging. In figuur 2.9 worden de aantallen schematisch weergegeven per kwartaal.

In het algemeen is er op de nieuwe locatie van de coffeeshop vaker sprake van criminaliteit dan op de oude locatie. Na de opening van de coffeeshop op de nieuwe locatie (in het vierde kwartaal van 2013) zien we een piek in het aantal bij de politie geregistreerde misdrijven in het eerste en derde kwartaal van 2014. Dit kan moeilijk worden toegeschreven aan de komst van de coffeeshop, omdat hier in het tweede en derde kwartaal van 2012 - voor de opening van de coffeeshop - ook al sprake van is.

Figuur 2.9 Aantal bij de politie geregistreerde misdrijven op de nieuwe en oude locatie van de coffeeshop per kwartaal



3. CONCLUSIES

De gemeente Amsterdam heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven de lokale ervaringen met de verplaatsing van een coffeeshop in het Amsterdamse stadsdeel Oost te monitoren. Hiervoor zijn tijdens drie opeenvolgende metingen tussen de 19 en 30 enquêtes afgenomen bij omwonenden van de nieuwe locatie van de coffeeshop, tussen de 22 en 30 observaties rond de coffeeshop uitgevoerd en zijn politiecijfers opgevraagd en geanalyseerd. In dit hoofdstuk worden puntsgewijs de belangrijkste resultaten gepresenteerd.

3.1 Leefbaarheid

Tevredenheid

- In het algemeen zijn de omwonenden van de coffeeshop op de nieuwe locatie tevreden over het wonen in de buurt. Het gemiddelde rapportcijfer dat omwonenden voor de buurt geven is met 7,4 hoger in de tweede vervolgmeting dan bij de nul- en eerste vervolgmeting (respectievelijk 7,0 en 7,1).

Aard en omvang overlast

- De omvang van de ervaren overlast door omwonenden is gewijzigd in de opeenvolgende metingen. Het aantal omwonenden dat overlast ervaart is bij de eerste (11 van de 22) en tweede (7 van de 19) vervolgmeting lager dan bij de nulmeting (18 van de 30).
- Ook de aard van de overlast is veranderd. Bij de nulmeting ervaren omwonenden voornamelijk geluidsoverlast van burens en dronken mensen. Eén van hen geeft dan aan last te hebben van de bouwwerkzaamheden aan de coffeeshop. In de eerste vervolgmeting wordt met name de coffeeshop als bron van overlast genoemd (8 van de 11 bewoners). De bezoekers van de coffeeshop zouden parkeer- en verkeeroverlast veroorzaken, rommel op straat gooien en voor geluids- en stankoverlast zorgen. In de tweede vervolgmeting relateren minder bewoners de overlast nog aan de coffeeshop, namelijk twee van de zeven die overlast ervaren. Het gaat nog wel om dezelfde vormen van overlast, namelijk rommel op straat, geluidsoverlast en parkeer- en verkeeroverlast.
- Zowel het aantal rondhangende personen als het aantal foutgeparkeerde auto's is tijdens de eerste en tweede vervolgmeting duidelijk lager dan bij de nulmeting. Ook andere vormen van potentieel overlastgevend gedrag, zoals heen- en weer lopende en schreeuwende personen zijn in de eerste en tweede vervolgmeting minder vaak waargenomen dan bij de nulmeting.
- Een mogelijk verklaring voor de wijzigingen in de aard van de overlast zijn de inspanningen van de coffeeshopeigenaar om te voorkomen dat bezoekers van zijn coffeeshop overlast veroorzaken. Enkele respondenten geven bij de eerste en

tweede vervolgmeting expliciet aan dat zij waarderen dat hij een portier heeft aangesteld om onder andere het parkeren rondom de coffeeshop in goede banen te leiden.

Onveiligheid

- Het aantal omwonenden dat zich onveilig voelt in de directe woonomgeving is laag bij de nulmeting. Het aantal stijgt in de eerste vervolgmeting, om vervolgens in de tweede vervolgmeting weer te dalen naar het niveau van de nulmeting.

Slachtofferschap

- Na opening van de coffeeshop is er niets veranderd in het aantal bewoners dat slachtoffer is geweest van een misdrijf. In alle drie metingen geven vijf omwonenden aan dat zij slachtoffer zijn geweest. We zien in de politiecijfers dat op de nieuwe locatie meer misdrijven voorkomen dan op de oude locatie, maar dit was ook al het geval voor de vestiging van de coffeeshop.

3.2 Ten slotte

In de eerste vervolgmeting, zo'n half jaar na de vestiging van de coffeeshop, relateert een aanzienlijk aantal omwonenden de overlast die zij ervaren aan de coffeeshop. De vestiging van de coffeeshop heeft bezoekers aangetrokken en tot bepaalde vormen van overlast geleid, getuige de antwoorden van de omwonenden. Een jaar na de eerste vervolgmeting relateren echter duidelijk minder bewoners de overlast aan de coffeeshop. De meest waarschijnlijke verklaring voor deze afname is het feit dat de coffeeshopeigenaar zich zichtbaar inspant om de overlast te beperken. Het aanstellen van een portier wordt door omwonenden gewaardeerd en werpt gezien de onderzoeksresultaten zijn vruchten af. Wanneer de coffeeshopeigenaar zijn inspanningen voortzet, kan bij meer omwonenden het gevoel dat de overlast binnen de perken wordt gehouden gaan overheersen.

COLOFON

September 2015

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Analyse en rapportage: B. Bieleman, R. Mennes, M. Sijstra
Opmaak: M. Haaijer
Drukker: Copy-Copy Groningen
Opdrachtgever: Gemeente Amsterdam

ISBN: 978 90 8874 201 9

© St. INTRAVAL

Postadres

Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

